

Venäjän ulkopolitiikka

Katri Pynnöniemi
Apulaisprofessori, HY & MPKK
19.9.2019, UaV, Eduskunta

Ulkopolitiikka-luvun rakenne

1 Venäjän strategiset tavoitteet

- Globaalihallinta ja YK
- Suhteet Yhdysvaltoihin
- Strateginen kumppanuus Kiinan kanssa
- Venäjän tavoitteet Euroopassa ja lähiulkomailla
- Arktinen alue

2 Toimintaperiaatteet

- Poliittisen vaikuttamisen kokonaisuus

3 Johtopäätökset Suomelle

Ulkopolitiikan lähtökohdat ja tavoitteet

*Sergei Lavrov: ”Venäläinen filosofi Ivan Iljin korosti pohtiessaan Venäjän roolia suurvaltana, että **’suurvaltaa ei määrittele maan pinta-ala tai väkiluku, vaan sen kansan ja johdon kyky ottaa kantaakseen vastuu suurista kansainvälisistä kysymyksistä ja niiden luovasta ratkaisemisesta**. Suurvalta on valtio, joka puolustaen olemassaoloaan ja intressejään - - - esittää luovan ja rakentavan oikeudellisen idean koko kansakuntien joukolle, kansojen ja valtioiden ’konsertille’.’ Tämän ajatuksen kanssa on vaikea olla eri mieltä.”*

- Suurvallan tahtotila
- Kyky puolustaa intressejä (ml. aseellisesti / kv-järjestöt)
- Kyky muokata kansainvälisiä normeja (konfliktien kautta)

Ulkopolitiikan tavoitteet

- Venäjä pyrkii korvaamaan liberaalin sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen suurvaltajohtoisella ”moninapaisuudella”
  - Suurvaltainterssit ovat kansainvalisen normiston lähtökohta. Välineinä myös omat alueelliset integraatiohankkeet (vrt. EU, Kiina). Suurvallan toimintasäde on maailmanlaajuinen.
- Venäjä haluaa kansainvälisen tunnustuksen ”etupiirilleen”, jossa Venäjän intressit etusijalla. Suoria vaikutuksia turvallisuusarkkitehtuurille Euroopassa ja etupiirin maiden kansainväliselle asemalle.
- Venäjä pyrkii saavuttamaan tavoitteensa heikentämällä ”länttä” vahvistamalla maiden sisäisiä ja keskinäisiä jakolinjoja. Toistaiseksi Kiinan ja Turkin vaikutusvallan kasvu ”etupiirissä” ei ole ollut Venäjälle ongelma.
- Globaalin tason tavoitteita ajetaan usein yhdessä Kiinan kanssa.

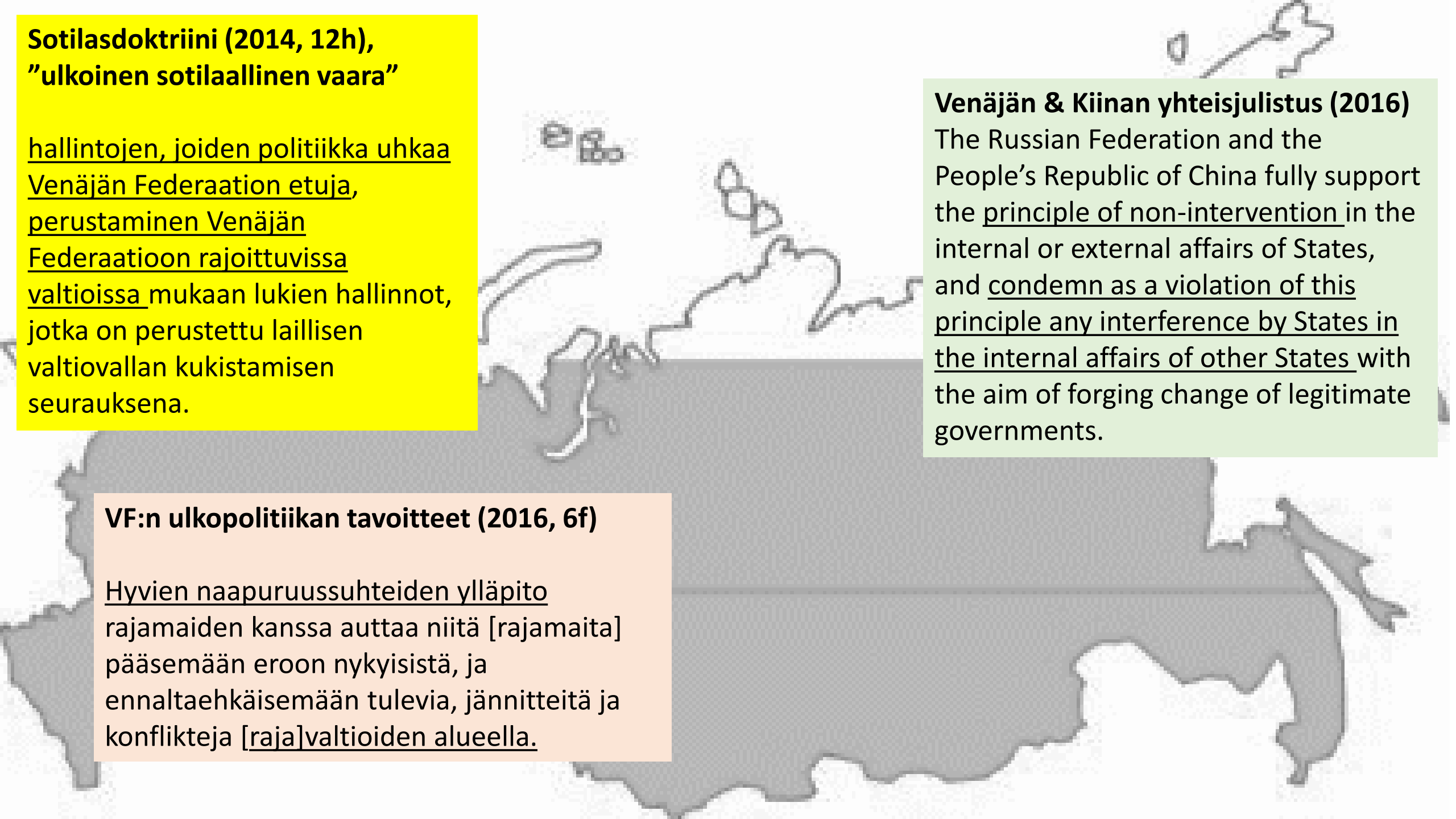

Sotilasdoktriini (2014, 12h), ”ulkoinen sotilaallinen vaara”

hallintojen, joiden politiikka uhkaa Venäjän Federaation etuja, perustaminen Venäjän Federaatioon rajoittuvissa valtioissa mukaan lukien hallinnot, jotka on perustettu laillisen valtiovallan kukistamisen seurauksena.

Venäjän & Kiinan yhteisjulistus (2016)

The Russian Federation and the People’s Republic of China fully support the principle of non-intervention in the internal or external affairs of States, and condemn as a violation of this principle any interference by States in the internal affairs of other States with the aim of forging change of legitimate governments.

VF:n ulkopolitiikan tavoitteet (2016, 6f)

Hyvien naapuruussuhteiden ylläpito rajamaiden kanssa auttaa niitä [rajamaita] pääsemään eroon nykyisistä, ja ennaltaehkäisemään tulevia, jännitteitä ja konflikteja [raja]valtioiden alueella.

Venäjän kilpailustrategia

- Kansainvälisen politiikka jatkuva kamppailu (vrt. yrityksen kilpailukyky)
- Neuvostoliitosta periytyvät politiikan premissit ja strateginen kulttuuri: **optimointistrategia**
  - asteittaisia tavoitteet, joita pyritään saavuttamaan mahdollisimman pitkään pysymällä vastapuolen reagointikynnyksen alapuolella
- Menetelmät ja intensiteetti vaihtelevat; de-eskalaatio on yksi käyttökelpinen väline.

Optimointistrategian rajat

- Onnistuminen edellyttää muiden maiden mukautumista toimintaan
- Venäjä näyttää onnistuneen jäädyttämään rajanaapureidensa pyrkimykset liittyä Natoon ja vahvistamaan asemaansa ”suurvaltana”
- Johtanut kuitenkin Naton pelotteen ja puolustuksen vahvistamiseen
- Myös EU:n politiikassa muutoksia
  - sisäinen ja jäsenmaiden välinen turvallisuus- ja puolustusyhteistyö
  - turvallisuuspoliittinen rooli IK-maissa kasvanut
  - koersiivinen politiikka Venäjää kohtaan lisääntynyt

Venäjä ja Suomi

- **Venäjän päämäärät Suomessa heijastelevat laajempaa ulkopoliittista tavoiteenasettelua**
- Venäjän viestit Suomelle
  - Suomi ja Venäjä ovat hyviä naapureita
  - Hyvä naapuruus vaatii Suomelta aktiivista ja vastuullista politiikkaa
- Suomen viestit Venäjälle
  - Suomi tekee turvallisuuspoliittiset ratkaisut itsenäisesti ja kuuluu länteen
  - Suomi on ennakoitava, luotettava naapuri
- **Jännite suhteissa todennäköisesti lisääntyy tulevaisuudessa**
  - Miten tiivis puolustusyhteistyö Naton kanssa tai EU:n sisällä on Venäjälle hyväksyttävää?